ABDURRAHMÂN TAFSÛNCÎ

Abdülkâdir-i Geylânî'nin talebelerinden ve Irak'ta yetişen evliyânın meşhûrlarından. İsmi, Abdurrahmân'dır. Tafsûnc veya Tagsûnc denilen yere yerleştiği için "Tafsûncî" nisbetiyle meşhûr oldu. Tafsûnc, Bağdad'a bağlı Dicle kıyılarında bir beldenin adıdır. Doğumu ve nesebi hakkında kaynaklarda bilgi yoktur. Hayli bir zaman yaşadıktan sonra, Abdülkâdir-i Geylânî'nin hayatta olduğu bir sırada 550 (m. 1115)'den önce vefât etti. Kabri Tafsûnc'tadır. Herkes tarafından ziyâret edilmektedir.

Abdurrahmân Tafsûncî, Iraklı evliyânın büyüklerinden olup, âriflerin gözbebeği, evliyânın baştâcı, yüksek ve kıymetli hâllerin sahibi, kerâmetleri açık ve tasarrufu kuvvetli bir zât idi. Yüksekçe bir kürsînin üzerine çıkıp, din ve hakîkat ilimlerini anlatırdı. Ya'nî İslâmiyetin emir ve yasaklarını bildirir, evliyâlığın yüksek hâllerini haber verirdi. Onun meclisi, âlimlerle ve evliyâ ile dolup taşardı. Kendisi, âlimlere hâs bir elbise giyerdi. Katıra binip belde, belde dolaşırdı. Tafsûnc'ta ba'zı sâlih kimseler, Resûlullah (aleyhisselâm) efendimizi rü'yâlarında görüp, onun hâlinden suâl ettiklerinde: "O, mukaddes âlem hakkında haber verenlerdendir" buyurdu. Allahü teâlânın katındaki derecesi çok yüksek olan Abdurrahmân Tafsûncî, himmeti, tasarrufu kuvvetli olup; duâsı ve muradı çabuk hâsıl olanlardandı. Gaybî olarak haber verdikleri mutlakâ vâki olurdu. Gaybı, ileride olacakları ancak Allahü teâlâ bilir. Fakat Allahü teâlânın Peygamberlere mu'cize olarak ve evliyâyla da kerâmet olarak gaybtan bildirdikleri aynen zuhur etmiştir. İşte Abdurrahmân Tafsûncî, böyle kerâmet sahibi bir velî idi. Birgün bir adam gelip ona dedi ki: "Ey efendi! Benim, onbir seneden beri meyva vermeyen hurmalarım ve üç seneden beri yavrulamıyan ineklerim var. "Bana duâ edin. Bunlardan başka hiç malım yok. Ona duâ etti. O seneden i'tibâren hurmalar meyve verdi. İnekler de, daha o ayda yavruladı. Hattâ o şahıs, insanlar içinde, hayvan sürüsü ve parası, incisi en çok olan kimse oldu. Hayvanları, herkesin diline destan olacak şekilde çoğaldı.

Onun talebelerinden biri anlatır: "Hocam Irak sahralarının birinde bulunuyordu. O esnada: "Ey çöldeki vahşî hayvanların, inlerinde tesbih ettiği Allahım! Seni, bütün noksan sıfatlardan tenzih eder, kemâl sıfatlarıyla tesbih ederim!" buyurdu ve hemen ne kadar vahşi hayvanlar varsa, yanına akın etdi ve onunla birlikte kendi dilleriyle tesbih etmeye başladılar. Hattâ öyle oldu ki, aslanlar, tavşanlarla ve ceylanlarla bir araya gelip karıştı, içlerinden ba'zısı, sürünerek onun ayaklarının dibine kadar geldi.

Sonra yine: "Ey yüce Allahım! Kuşların yuvalarında, seni tesbih ettiği gibi, ben de seni tesbih ediyor, bütün noksanlıklardan tenzih ediyorum" dedi. Başını yukarıya kaldırınca, ne kadar kuş cinsi varsa, hepsinin gelip başının ucunda gökyüzünü doldurduklarını gördü. Onlar, kendi nağmeleriyle ötüşüyorlar, seslerini alçaltıp yükseltiyorlardı. Ona yaklaştılar ve nihâyet hepsi, onun başı üzerinde toplandılar. Sonra yine: "Ey fırtınaların kendisini tesbih ettiği Allahım! Ben de seni tesbih ediyorum" der demez, hemen her taraftan, rüzgârlar esmeğe başladı. Ondan daha latif esen bir rüzgâr görülmedi ve başka rüzgârlar da bir daha böyle esmedi.

Sonra yine: “Ey Allahım! Şu kocaman ve yüksek dağların, seni tesbih ettiği gibi, ben de seni tesbih ediyorum” dediğinde, hemen o anda, üzerinde bulunduğu dağ sallandı ve ondan büyük kayalar, Allahı zikrederek düşmeye başladılar.”

Oğlu, Şeyh Ebû Hafs Ömer anlatıyor “Bir defasında, babam sefere niyet ederek evden dışarı çıktı. Ayağını bineğine koyduğunda bu isteğinden vazgeçip, evine girdi. Kendisine vazgeçmesinin sebebi sorulunca, buyurdu ki: “Ey oğlum! Yeryüzünde ayağımın sığacağı, ya’nî orada kalabileceğim daha hayırlı bir yer göremedim. Onun için böyle yapmaya mecbûr kaldım” diye cevap verdi. Sonra, ölünceye kadar bir daha Tafsûnc’dan dışarı çıkmadı.”

Birgün adamın birisini, ezan okunurken şiir söylediğini işitti. Hemen ona, bundan vazgeçmesini bildirdi. Fakat o kişi, buna son vermedi. Ona: “Sus, ancak benim emrimle konuşacaksın. Üç gün hiç konuşma! Sonra, bu yaptığına tövbe edip istigâr et, ya’nî bunun günâhından bağışlanmanı Rabbinden iste!” dedi. O da hiç konuşamaz oldu. Üç gün sonra ona: “Abdest al!” deyince, o da abdest aldı tövbe etti ve konuşmaya başladı.

Birgün Cum’a namazını kılmak için evinden çıkmıştı. Katırına binmek için ayağını üzengiye koydu. Sonra bundan vazgeçti. Bir müddet yerde bekleyip, sonra bindi. Niçin böyle yaptığı kendisine sorulduğunda, “O anda, Bağdad’da, Şeyh Seyyid Abdülkâdir-i Geylânî de katırına binmek istiyordu. Ben, önce binerek onun önüne geçmek istemedim” diye cevap verdi.

Evliyânın büyüklerinden olan Abdurrahmân Tafsûncî “Ben, evliyânın arasında turna kuşu gibiyim. O, kuşlar arasında boynu en uzun olanıdır. Hangi talebemin bir sıkıntısı olursa, yardımına uzanırım” buyururdu. Yüksek hâl sahibi Şeyh Ebü’l-Hasen Ali el-Hinî, onun böyle söylediğini işittiğinde, bu sözünden pek hoşlanmadı. Elbisesini çıkarıp ba’zı şeyler söyledi. Şeyh Abdurrahmân bir müddet sustu. Sonra talebelerine dönüp, “Bu kimse, Allahü teâlânın inâyetine kavuşmuştur. Bedenindeki kılları gibi, vücûdunun her zerresi, inâyet-i Rabbanîyeye erişmiş bir kuldur” dedi ve ona elbisesini giymesini söyledi. O da, “Ben, üzerimden çıkardığım şeyi bir daha giymem” dedi. Şeyh Abdurrahmân da bahçeye döndü ve hanımına hitâb ederek: “Ey Fâtıma! Bana giydiğim elbiseyi getir” diye seslendi. Bahçe tarafındaki yerde bulunan hanımı, onun bu sesini işitti ve elbiseyi getirirken yolda karşılaştılar. Hanımının getirdiği elbiseyi alıp ona verdi ve “Senin şeyhin kimdir?” diye sordu. O da: “Benim şeyhim Abdülkâdir-i Geylânî’dir” diye cevap verdi. O ise, “Ben, onun ismini, ancak bu yerde işitiyorum. Halbuki ben, kırk seneden beri Hak kapısının eşiğini aşındırıyorum. Onu ne girerken, ne de çıkarken asla görmedim” dedi ve yanındaki talebelerinden bir grubuna: “Bağdad’a gidip, Şeyh Abdülkâdir-i Geylânî’ye varınız ve kendisine selâmımı söyleyiniz! Ayrıca ona deyiniz ki, “Şeyh Abdurrahmân, kırk senedir Hak kapısında imiş. Sizi ne girerken ve ne de çıkarken orada görmemiş!” Şeyh Abdurrahmân, bu sözleri söyleyip talebesini yola çıkarırken, Bağdad’da Abdülkâdir-i Geylânî de, yanında bulunan Muzaffer-ül-Cemâl, Abdülhak el-Harîmî ve Osman es-Sarifinî’ye buyurdu ki: “Sizler, hemen yola çıkınız! Şimdi Şeyh Abdurrahmân-ı Tafsûncî’nin talebelerine rastlayacaksınız. Onlarla karşılaştığınızda, onları geri çevirin ve beraberce, doğru Şeyh Abdurrahmân-ı Tafsûnci’ye varıp, ona şöyle deyiniz: “Şeyh Abdülkâdir’in size selâmı var. O, size diyor ki, Hak kapısının derekelerinde (eşiklerinde) olan kişi, Abdülkâdir’de olanı göremez. Ben oraya sır kapısından girip çıktığım için, beni kimse görememektedir. Ben oraya, ba’zı işâretlerle girip çıkarım. Filanca zamanda, filan elbiseyi giymiştin. Sana onu giydiren bendim. O elbise, “Rızâ elbisesi”dir. Filanca gecede, bir işâretle teşrîf çıkışı yapmıştın. İşte, fetih teşrîfi olan o da benim elimden geçmiştir. Hak kapısının derekelerinde, onikibin velinin huzûrunda İhlâs sûresi tarzında olan yeşil velâyet elbisesini sana giydirirlerken, söyle bakalım bu da benim elimden geçmemiş miydi?” Onlar, bu emri alıp, yarı yolda karşılaştıkları talebeleri ile Şeyh Abdurrahmân’ın huzûruna gelerek, Şeyh Abdülkâdir-i Geylânî hazretlerinin sözlerini hiç değiştirmeden anlatınca, o da “Şeyh Abdülkâdir, doğru söylemiştir. Evliyâlıkta vaktin sultânı ve tasarruf sahibi, şüphesiz odur!” demek sûretiyle onun büyüklüğünü tasdik etti.

Abdurrahmân Tafsûncî’nin vefâtı yaklaştığı zaman, oğlu, kendisine vasıyyette bulunmasını istedi. O da buyurdu ki: “Ey oğlum! Sana şöyle vasıyyet ederim ki, Şeyh Abdülkâdir-i Geylânî’ye her zaman saygı ve hürmetini muhafaza edip, emirleri üzere hareket et. Hizmetinden ayrılma!” Babası vefât edince, oğlu, Şeyh Abdülkâdir-i Geylânî hazretlerinin yanına geldi. Şeyh hazretleri, ona ikramda bulunarak hırkasını giydirdi. Sonra da öz kızı ile onu evlendirdi. Artık o, hep âlimlere mahsûs bu elbiseyi giyerdi.

Abdurrahmân Tafsûncî'nin (radıyallahü anh) her sözü hikmetlerle doludur. Okuyup dinleyene feyz verir. Buyurdu ki:

"Nefsinin ayıplarını, kusurlarını görmeyen kimse, doğru yoldan ayrılıp, azgınlaşır."

"Dünyâda haram, günah olan işlerle meşgûl olan kimseler, herkesin yanında zelîl olur, aşağılanır."

"İlimlerin en faydalısı, kulluk vazîfesi ile ilgili hükümleri öğrenmektir. Ve yine ilimlerin en yükseği tevhîd ilmi olup, Allahü teâlânın zâtına ve sıfatlarına âit olan bilgileri öğrenmektir."

"Dinde farz ve vâcib olan emirler yerine getirilince, tevâzu sâhibi olmakla beraber, kahramanlık göstermenin bir zararı olmaz. Sünnet olan bir amel ve talep edilen bir ilim, kibirle beraber hiçbir fayda vermez."

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Kalâid-ül-cevâhir sh. 104

2) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 146

3) Câmi'u kerâmât-il-evliyâ cild-2, sh. 56